

Станіслава МИРОНЮК

доцент кафедри

тактико-спеціальної підготовки

Дніпровського державного

університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ ПОЛІЦІЄЮ ЗА ДЕКЛАРУВАННЯМ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Запровадження воєнного стану зумовило необхідність внесення змін до нормативно-правових актів щодо обігу зброї. Зокрема, 1 березня 2022 року було прийнято наказ МВС №170, який спростив порядок надання дозволу на придбання, зберігання та носіння мисливської зброї та набоїв до неї під час дії воєнного стану [1]. Слід відмітити, що цей порядок стосується лише мисливської зброї, а «травматична зброя» в ньому не підпадає під сферу спрощеного порядку видачі.

Однак більш резонансним є Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України» щодо вдосконалення порядку отримання, декларування та поводження з вогнепальною зброєю, в якому визначено особливий порядок поводження зі знайденою зброєю в умовах воєнного стану, який був прийнятий 20 серпня 2024 року [2]. Даний Закон викликав певне занепокоєння і в суспільства, і в поліції щодо можливого незаконного використання такої зброї. Та все ж цей Закон набув чинності, тому поліція має підвищити рівень готовності щодо контролю за порядком використання знайденої вогнепальної зброї.

Законом визначено, що цивільна особа, яка знайшла вогнепальну зброю, її основні частини або боєприпаси до неї, зобов'язана негайно повідомити Національну поліцію України про такий факт за телефонним номером екстреної служби 102 або єдиним телефонним номером 112 та впродовж 24 годин передати їх до органів Національної поліції України в будь-який зручний спосіб для подальшої здачі чи декларування або вказати на їх місцезнаходження для подальшого вилучення.

Знайдена вогнепальна зброя і боєприпаси до неї можуть бути задекларовані цивільною особою, яка знайшла вогнепальну зброю і боєприпаси до неї, у разі, якщо така особа виявила бажання залишити знайдені вогнепальну зброю і боєприпаси до неї на період дії воєнного стану.

Вогнепальна зброя і боєприпаси до неї, що були знайдені цивільними особами та задекларовані відповідно до положень цього Закону, можуть застосовуватися цивільними особами для відсічі та стримування збройної агресії Російської Федерації або інших держав.

Декларуванню згідно із цим Законом не підлягає: 1) нарізна вогнепальна зброя калібру від 12,7 мм та більше і боєприпаси до неї; 2) гладкоствольна вогнепальна зброя калібру більше 23 мм і боєприпаси до неї; 3) кулемети, гранатомети, міномети, вогнемети, переносні зенітно-ракетні комплекси, ствольні артилерійські системи і боєприпаси до них та інша зброя і боєприпаси, що не можуть перебувати у власності цивільних осіб; 4) вогнепальна зброя і боєприпаси до неї, що є засобом або знаряддям вчиненого кримінального правопорушення; 5) вогнепальна зброя із видаленим чи незаконно зміненим маркуванням; 6) вогнепальна зброя і боєприпаси до неї, закріплені за військовослужбовцями Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, Служби безпеки України, Державної прикордонної служби України, Національної гвардії України, Державної спеціальної служби транспорту, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Управління державної охорони України, особами начальницького складу Національного антикорупційного бюро України, Бюро економічної безпеки України, особами рядового і начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби України, Державного бюро розслідувань, поліцейськими, співробітниками Служби судової охорони, працівниками інших правоохоронних органів та відомчої воєнізованої охорони; 7) боєприпаси окремо від вогнепальної зброї.

Вогнепальна зброя і боєприпаси до неї, що не підлягають декларуванню, вилучаються в установленому порядку органами Національної поліції України. Задекларована вогнепальна зброя і боєприпаси до неї перебувають у володінні та користуванні цивільних осіб протягом дії воєнного стану.

Декларування цивільними особами отриманої вогнепальної зброї, відомості про яку відсутні в реєстрах і базах (банках) даних Міністерства внутрішніх справ України, і боєприпасів до неї не тягне за собою набуття права власності на них.

Порядок декларування вогнепальної зброї і боєприпасів до неї затверджений наказом МВС від 18.11.2024 № 768 [3], який визначає механізм декларування громадянами України, іноземцями, особами без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України (далі – цивільні особи), отриманої, знайденої ними під час дії воєнного стану вогнепальної зброї.

Також слід додати, що на виконання цього Закону було затверджено ще два накази МВС, які визначають порядок реалізації його норм:

1. Наказ МВС від 18.11.2024 № 770 «Про затвердження Правил носіння, зберігання та перевезення вогнепальної зброї і боєприпасів до неї цивільними особами, які беруть участь у відсічі та стримуванні збройної агресії Російської Федерації або інших держав» [4]. Дані правила поширюються на цивільних осіб, які отримали, знайшли та задекларували вогнепальну зброю (далі – вогнепальна зброя) і боєприпаси до неї (далі – боєприпаси) незалежно від дати їх отримання, знаходження або декларування протягом дії воєнного стану.

Цивільні особи повинні знати та дотримуватися вимог, установлених цими Правилами, щодо забезпечення безпеки під час носіння, зберігання та перевезення вогнепальної зброї і боєприпасів. Цивільна особа, яка отримала, знайшла та задекларувала вогнепальну зброю і боєприпаси, зобов'язана: 1) знати та дотримуватися порядку експлуатації вогнепальної зброї, яка перебуває в її користуванні; 2) мати чинний договір страхування відповідальності осіб, які мають у власності чи іншому законному володінні / користуванні зброю, за шкоду, яку може бути заподіяно третій особі внаслідок володіння, зберігання чи використання цієї зброї, укладений за класом страхування 13, визначеним статтею 4 Закону України «Про страхування»; 3) носити, зберігати, перевозити вогнепальну зброю і боєприпаси відповідно до цих Правил; 4) контролювати наявність вогнепальної зброї і боєприпасів та не допускати їх втрати або заволодіння іншими особами під час носіння, зберігання, перевезення або вдосконалення навичок поведінки з вогнепальною зброєю (навчання); 5) здати отриману, знайдену та задекларовану вогнепальну зброю і боєприпаси до неї до територіальних органів Національної поліції України або їх територіальних (відокремлених) підрозділів (далі – органи (підрозділи) поліції) у разі: неможливості забезпечення належного зберігання вогнепальної зброї і боєприпасів; наявності обставин, які перешкоджають володінню ними або внаслідок яких може бути завдана шкода життю та здоров'ю сторонніх осіб; не пізніше 90 днів після припинення або скасування воєнного стану в Україні.

2. Наказ МВС від 18.11.2024 № 769 «Про затвердження Порядку проведення перевірки зданої вогнепальної зброї і боєприпасів до неї, з числа отриманої, знайденої та задекларованої, їх зберігання, обліку та утилізації, приведення у відповідність (перероблення) знайденої та задекларованої вогнепальної зброї» [5]. Цей Порядок визначає механізм декларування громадянами України, іноземцями, особами без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України (далі – цивільні особи), отриманої, знайденої ними під час дії воєнного стану вогнепальної зброї з нарізним стволом калібру до 12,7 мм, гладкоствольної зброї калібру до 23 мм (далі – вогнепальна зброя) і боєприпасів до неї (далі – боєприпаси) в територіальних органах Національної поліції України та їх територіальних (відокремлених) підрозділах (далі – органи (підрозділи) поліції), якщо така особа виявила бажання залишити знайдені вогнепальну зброю і боєприпаси до неї на період дії воєнного стану. Цивільна особа, яка знайшла вогнепальну зброю і боєприпаси, зобов'язана негайно повідомити про такий факт за телефонним номером екстреної служби 102 або єдиним телефонним номером 112 та впродовж 24 годин передати їх до органів (підрозділів) поліції в будь-який зручний спосіб для подальшої здачі чи декларування або вказати на їх місцезнаходження для подальшого вилучення. Вогнепальна зброя в незарядженому стані і боєприпаси перевозяться для здачі або декларування приховано від інших осіб. Розбирання вогнепальної зброї і боєприпасів та/або

демонстрування її іншим особам, крім посадової особи органу (підрозділу) поліції, забороняється.

Підсумовуючи, слід зазначити, що спрощення порядку отримання дозволу на зберігання та використання знайденої вогнепальної зброї в умовах воєнного стану з одного боку є формою (способом, засобом) зміцнення обороноздатності країни, з іншого – має підвищити рівень контролю Національною поліцією за обігом такої зброї, покращити взаємодію Національної поліції та Військової служби правопорядку Збройних сил України, а в перспективі, можливо, і з військовою поліцією (у разі її створення) з метою недопущення безконтрольного обігу такої зброї.

Список використаних джерел

1. Про особливості видачі громадянам України дозволу на придбання, зберігання та носіння мисливської зброї та набоїв до неї під час дії воєнного стану: Наказ МВС від 01.03.2022 р. № 170. *Офіційний вісник України*. 02.03.2022. Стор. 5. Ст. 953.
2. Про внесення змін до Закону України «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України» щодо вдосконалення порядку отримання, декларування та поводження з вогнепальною зброєю : Закон України від 20 серпня 2024 року № 3899-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3899-20#Text>.
3. Про затвердження Порядку декларування вогнепальної зброї і боєприпасів до неї : наказ МВС України від 18.11.2024 № 768. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1739-24#Text>.
5. Про затвердження Правил носіння, зберігання та перевезення вогнепальної зброї і боєприпасів до неї цивільними особами, які беруть участь у відсічі та стримуванні збройної агресії Російської Федерації або інших держав : наказ МВС від 18.11.2024 № 770. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1737-24#Text>.
6. Про затвердження Порядку проведення перевірки зданої вогнепальної зброї і боєприпасів до неї, з числа отриманої, знайденої та задекларованої, їх зберігання, обліку та утилізації, приведення у відповідність (перероблення) знайденої та задекларованої вогнепальної зброї: наказ МВС від 18.11.2024 № 769. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1738-24#Text>.